

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

**Матеріали XXXVI міжвузівської
науково-методичної конференції**

ЧАСТИНА II

22–23 березня 2011 року

**ПОЛТАВА
РВВ ПУЕТ
2011**

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Центральна спілка споживчих товариств України
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
Полтавський навчальний комплекс Укоопспілки «Освіта»

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

**Матеріали ХХХVI міжвузівської
науково-методичної конференції**

ЧАСТИНА II

22–23 березня 2011 року

**ПОЛТАВА
РВВ ПУЕТ
2011**

УДК 378.1
ББК 74.58
К63

Оргкомітет конференції

Голова: *О. О. Нестуля*, д.і.н., професор, ректор

Заступники: *М. Є. Рогоза*, д.е.н., професор, перший проректор;
Н. І. Огуй, к.е.н., доцент, начальник науково-методичного центру управління якістю діяльності

Члени оргкомітету

Н. В. Герман, директор навчального центру, доцент;
О. В. Карпенко, к.е.н., професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків;
С. І. Нестуля, к.і.н., доцент кафедри управління персоналом і економіки праці;
Є. І. Івченко, к.т.н., доцент, директор навчально-наукового інформаційного центру;
Л. М. Шимановська-Діанич, к.т.н., професор кафедри менеджменту організації і зовнішньоекономічної діяльності, менеджер систем якості;
Н. М. Карпенко, доцент кафедри загальноєкономічних дисциплін, менеджер систем якості;
Ю. В. Іванов, к.е.н., доцент кафедри комерційної діяльності і підприємництва;
Н. М. Захарова, методист науково-методичного центру управління якістю діяльності

Компетентнісний підхід до підготовки випускників вищого навчального закладу : матеріали міжвузівської XXXVI науково-методичної конференції : в 2 ч. Ч. II. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 232 с.

ISBN 978-966-184-110-8

У матеріалах конференції розглядаються шляхи забезпечення компетентнісного підходу як основи формування системи цінностей вищого навчального закладу. Збірник розраховано на науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів.

Повне чи часткове відтворення, тиражування, передрук і розповсюдження даної розробки без дозволу ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» заборонено.

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів – українською, російською.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

УДК 378.1
ББК 74.58

ISBN 978-966-184-110-8

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2011 р.

ЗМІСТ

ЧАСТИНА II

СЕКЦІЯ 2. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦІВ.....11

Карпенко О. В., Соболь Г. О. Удосконалення студентської наукової роботи: компетентнісний підхід.....11

Бритченко І. Г. Науковий аналіз як складова компетентнісного підходу при формуванні системи цінностей випускників ВНЗ.....13

Іщенко В. Л. Організація наукової роботи студентів з іноземної мови.....16

Кобзар О. І. Міжнародні проекти як ефективна форма наукової діяльності студентів.....18

Ємець Є. М., Ємець Ол-ра О. Про концепцію неперервної науково-дослідної роботи студентів старших курсів напрямів «Економічна кібернетика» та «Інформатика»20

Гончаренко В. В., Клименко В. І. Специфіка науково-дослідної роботи студентів 4 курсу напряму підготовки «Міжнародна економіка»21

Шкурупій О. В., Дейнека Т. А. Реалізація творчих властивостей науковця як діяльність і інтелектуальний вид праці.....23

Артеменко І. А., Григорьєва С. В. Наукова діяльність фахівців з міжнародної економіки25

Безрукова Н. В., Свічкарь В. А. Український студент європейської якості27

Таран-Лала О. М. Науково-дослідна діяльність студентів магістратури.....29

Талалаєв В. О. Використання позанавчальних форм роботи зі студентами для покращення професійно-посадової адаптації випускників університету.....31

вою є розробка нормативної документації з організації наукової роботи студентів, зокрема, Карти процесу «Науково-дослідна робота студентів», карт відповідних підпроцесів, регламентація чіткого розподілу відповідальності на кожному етапі процесу.

Ключовим ядром науково-дослідної роботи студентів є її кваліфіковане керівництво провідними вченими, що досліджують проблему, керівниками наукових тем, у вигляді консультацій з методики наукових досліджень.

При цьому необхідною умовою є забезпечення матеріально-технічною базою, ІТ-технологіями, вільного доступу до інформаційних ресурсів для роботи студентів над науковою проблемою.

2. Всебічно сприяти розвитку творчої уяви студента при формуванні наукової проблеми, гіпотези, напрямів її вирішення. Зазначене досягається постановкою перед студентами завдань, які не мають традиційного алгоритму вирішення і передбачають удосконалення теорії і практики, організації і методики об'єкта дослідження. Вирішальна роль у реалізації цієї роботи належить керівнику наукової школи, науковому консультанту (керівнику).

3. Виховувати якості лідера у студентів-дослідників шляхом підготовки їх до участі у наукових диспутах, семінарах, форумах, обговореннях, конференціях тощо. Основне завдання полягає у гармонійному поєднанні організації науково-дослідного процесу у ВУЗ із внутрішнім потенціалом самого студента, активізації прагнення студента до самореалізації у якості молодого вченого.

4. Формувати наукові творчі колективи, засновані на студентській ініціативі. Очевидно, що тематика наукових досліджень підпорядковується напрямам роботи наукових шкіл. На цьому етапі виявляється глибина наукових досліджень студентів, їх практична значимість і можливість подальшого розвитку. Наукові творчі колективи студентів характеризують якість організації науково-дослідної роботи студентів і повноту самореалізації молодих науковців у ВНЗ.

5. Забезпечити безперервність у підготовці наукових кадрів у системі освіти шляхом орієнтування студентів на продовження наукової діяльності під час навчання у магістратурі, аспірантурі, працевлаштуванні у системі освіти. Відбувається розширення меж науково-дослідної роботи молодих вчених. Таким

чином, ВНЗ постає фундатором процесу формування наукової еліти України.

Отже, реалізація компетентісного підходу є основою побудови науково-дослідної діяльності студентів як цілісного процесу на основі синтезу міжпредметних ідей, підходів і понять у системі наукових знань, інтегрування теоретичних і емпіричних методів пізнання при вирішенні наукових завдань.

НАУКОВИЙ АНАЛІЗ ЯК СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ ВИПУСКНИКІВ ВНЗ

*І. Г. Брітченко, д.е.н., професор
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Питання компетентісного підходу у педагогічній діяльності та у практиці вищих навчальних закладів є достатньо дослідженим у вітчизняній та закордонній літературі. Так різні аспекти компетентісного підходу досліджували В. М. Аніщенко, В. І. Байденко, В. А. Болотов, В. І. Бондар, Є. В. Бондаревська, М. С. Волошина, Т. В. Добутко, Б. Д. Ельконін, О. Л. Жук, І. О. Зимня, Н. Н. Обозов, В. В. Краєвський, М. В. Попова, В. В. Серіков, І. Д. Фрумін, А. В. Хутірський та інші. Питання про формування професійної компетентності студентів висвітлювали Б. Боденко, М. Волошина, І. Зимня, Б. Ельконін, Н. Кузьміна, А. Маркова, Ю. Татур, Т. Туркіна, С. Шишов. Філософсько-культурологічна складова поняття «компетенція» домінує в роботах Є. Ю. Артем'єва, І. С. Артюхова, А. Г. Асмолов, Б. С. Братусь, Ф. Є. Василюк, А. П. Вардомацький, В. Г. Вижлецов, Н. Гартман, О. В. Єрьомкіна, Р. Інглхарт, М. С. Каган, В. Караковський, В. І. Карандашов, А. Н. Леонт'єв, Д. А. Леонт'єв, В. О. Сластьонін, Б. А. Сосновський, С. Ю. Степанов.

Разом з тим переважна більшість науковців у компетентісному підході на перше місце ставлять морально-етичну складову педагогічного процесу. Така позиція певною мірою є виправданою. Разом з тим під компетенцією треба також розуміти підготовку фахівця з вищою освітою здатного вирішувати професійні завдання на високому фаховому рівні. Досягнення такої

мети можливо за умов інтеграції науки в педагогічний процес. Аналогічна позиція зафіксована у Болонській декларації, котра передбачає поєднання науки та освіти.

Розглядаючи інтеграцію науки до педагогічного процесу у вищій школі необхідно відмітити, що науковий аналіз у будь якій науці ґрунтується на двох головних факторах: порівнянні та динаміці. Студент для опанування наукового підходу повинен з одного боку – володіти певним багажем знань, властивих конкретній науці, або науковому напрямку, а з іншого боку вміти аналізувати наукову інформацію, тобто порівнювати та прогнозувати динаміку на підставі існуючого тренду.

Зазвичай педагогічний процес у вищій школі містив передачу певних знань та навичок у відповідній галузі знань. На сучасному розвитку суспільства та за умов глобалізації інформаційного простору зазначена модель педагогічного процесу не відповідає вимогам часу. Більш актуальними все більше стають методи викладання засновані на формуванні у студентів навичок аргументованого відстоюванні фахової точки зору на підставі наукового порівняння та дослідженні питання у динаміці від конкретного до абстрактного. Саме таких педагогічних підходів дотримувалися відомі грецькі філософи, що дозволило їм залишити вагомому наукову та теоретичну спадщину.

Так Аристотель однією з компетентнісних рис педагога вважав здатність до наукового пізнання. Пізнання як процес, що розвивається від простих ступенів до абстрактних він розглядає у своєму творі «Органон». Відповідно до учення Аристотеля, шлях пізнання проходить через відчуття, уявлення, досвід, що посилюється пам'яттю, до науки, як його вершини, а зміст пізнання зводиться до пізнання загального. Такі погляди Аристотеля привели до виникнення логіки, яку він розумів як знаряддя наукового пізнання [1]. Можна також погодитись з думкою В. С. Ледньова та М. С. Кагана, котрі вважають, що основою змісту освіти є не сукупність науково-предметних галузей, а діяльність людини, яка представлена у наступних різновидах: практико-перетворююча, пізнавальна, комунікативна, ціннісно-орієнтаційна, естетична [2; 3].

Незважаючи на зазначені позиції науковців та існуючі напрацювання в данному напрямку достатньо недослідженими є педа-

гогічні методи спрямовані на впровадження компетентного підходу шляхом формування навичок аргументованої позиції у студента. Такі методи ускладнені тим. Що вони ставлять педагога в рівні зі студентом умови, а враховуючи те, що переважна більшість студентів навчається в групах, то педагог знаходиться навіть в менш привабливих умовах, особливо тоді коли його думку аргументовано не поділяють більшість студентів групи. Такі методи викладання вимагають від викладача значно вищого фахового рівня ніж у студента при одночасному вмінні аргументовано відстоювати власну позицію у демократичний спосіб. Таким повинен бути викладач не майбутнього, а вже сучасного часу.

Позиція німецького філософа І. Кант у трактаті «Про педагогіку» дуже схожа на зазначену позицію автора. Вона дає цілком конкретні та практичні рекомендації щодо завдань виховання і вимог до особи вихователя (вчителя – авт.). Головна мета виховання у Канта – навчити людину думати. Зрештою, наголошує Кант, людина повинна пройти чотири ступені виховання: приборкати тваринну природу, тобто стати дисциплінованою; навчитися працювати; навчитися поводитися у суспільстві і стати моральною особою, тобто «виробити такий образ думок, щоб обирати винятково добрі цілі» [4].

Література

1. Лукин Р. К. «Органон» Аристотеля / Р. К. Лукин. – М. : Наука, 1984. – 303 с.
2. Леднев В. С. Содержание общего среднего образования: проблемы структуры / В. С. Леднев. – М., 1980.
3. Каган М. С. Человеческая деятельность / М. С. Каган. – М., 1974.
4. Кант И. Трактаты и письма / И. Кант. – М., 1980. – С. 447–454.
5. Болотов В. А. Компетентностная модель: От идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 9.
6. Ягунов В. В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти / В. В. Ягунов, В. І. Свистун. – К. : Наукові записки. – Т. 71 / Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – 2007. – С. 5–6.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Частина II

Головний редактор Гречук М. П.
Комп'ютерна верстка Павліна В. С.

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3827 від 8.07.2010 р.*

*Здано до редакції 1.02.2011 р. Підписано до друку 9.03.2011 р.
Формат 60x84/16. Папір 70 г/м². Ум. друк. арк. 14,5 + 0,1 (обкл.).
Тираж 111 прим. Зам. № 105/481*

Видано редакційно-видавничим відділом ПУЕТ:
кімн. 115, вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36014